

TAAALHANDELINGEN

Ordinary Language Philosophy

ACHTERGRONDINFORMATIE

Thema's en oriëntatie van de taalwetenschap in de tweede helft van de 20ste eeuw en in de 21ste eeuw - pure taalwetenschap?

- Jaren 60/70: de zgn. *Pragmatic turn* = reactie op Chomsky
- = communicatieve functie van taal
- = taal in context, relatie tussen de spreker en de hoorder

Voorbeeld:

Je wil de verwarming aan het begin van de winter aanzetten en hij doet het niet. Je belt dus met het installatiebedrijf.

De telefoonmevrouw vraagt: „Waar staat je op?“

Wat is jouw antwoord?

PRAGMATIEK

- Hoe gebruiken mensen de taal om met elkaar te communiceren
- Talige uitdrukkingen kunnen voor taalgebruikers een betekenis hebben die niet direct te voorspellen is op basis van de conventionele en compositionele regels van de taal; m.a.w.: je zegt dingen op een bepaalde manier; je gebruikt bepaalde intonatie b.v.; je verwacht bepaalde kennis van de wereld bij de taalgebruiker en van de situatie
- Een uitdrukking bevat dus zowel talige als niet-talige informatie op basis waarvan je de betekenis moet afleiden

FILOSOFIE VAN DE ALLEDAAGSE TAAL

- ⊙ Austin + Searle + Grice
- ⊙ - hoe zijn mensen in staat om adequaat te communiceren
- ⊙ - welke regels passen mensen toe als ze iets met de woorden willen doen, een vraag stellen, iemand beledigen enz.
- ⊙ Hoe kunnen sprekers duidelijk maken dat ze iets anders bedoelen dan wat ze in feite zeggen?
- ⊙ = taalhandelingstheorie

TAALHANDELINGEN

- ◉ Tot welke taalkundige discipline behoren ze?
- ◉ Hoe wordt *de taal* in deze discipline beschouwd? M.a.w. hoe bestudeert deze discipline de taal?
- ◉ Zijn er andere disciplines die met deze opvatting van de taal samenhangen? Welke en hoe hangen ze met de taal samen?
- ◉ Onze thema's: taalhandeling, beleefdheidstheorie, (zie verder Taal in actie)

DE THEORIËN OVER DE TAALHANDELINGEN VALLEN BINNEN DE TRADITIE VAN DE *ORDINARY LANGUAGE PHILOSOPHY*, DE FILOSOFIE VAN DE ALLEDAAGSE TAAL.

◉ John Austin (1911 - 1960)

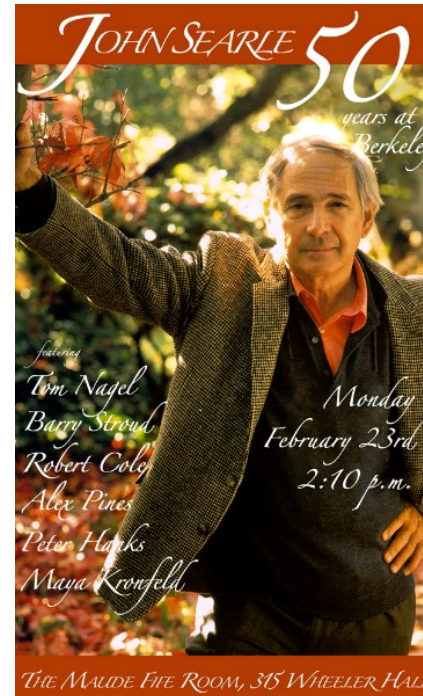
◉ *How to Do Things With Words* *Speech*

◉

John R. Searle (1932)

Acts

- ◎ Wat was de aanleiding van de Ordinary Language-filosofen/taalfilosofen om af te zien van de waarheidsfunctionele benadering van taal?
- ◎ Wat is de centrale vraag van de theorie van Austin en Searle?

PERFORMATIEVE UITINGEN

- Wat zijn performatieve werkwoorden?
 - Zijn de onderstreepte werkwoorden in de zinnen performatief gebruikt? Beargumenteer jouw antwoord:
- ⊙ *Hierbij stuur ik je als attachment de foto's van mijn vakantie.*
 - ⊙ *Hierbij beloof ik om aardappelen te schillen.*
 - ⊙ *Hierbij beweerde ik dat ik de afwas heb gedaan.*
Hierbij deel ik u mede dat deze les niet doorgaat. (docent)
 - ⊙ *Hierbij deel ik u mede dat deze les niet doorgaat. (student)*
 - ⊙ *En God zeide: Daar zij licht! en daar werd licht.*
- Aan welke voorwaarden moet er volgens Austin voldaan zijn om een performatieve uiting echt uit te kunnen voeren?

DRIE VERSCHILLENDE SOORTEN HANDELINGEN

- ◉ De locutionarie handelig - **locutie**
- ◉ De illocutionaire handeling - **illocutie**
- ◉ De perolocutionaire handeling - **perolocutie**

- ◉ Beschrijf de onderstaande voorbeelden in termen van L,I,P:
- ◉ A: Het is al laat. - de moeder tegen de kinderen, de docent tegen de studenten, het meisje tegen een jongen enz.
- ◉ A: *verspilt melk op de vloer*
- ◉ B: Goed gedaan, zeg - *schudt nee*

GESLAAGDHEIDSVOORWAARDEN VOOR HET UITVOEREN VAN TAALHANDELINGEN

- ◎ 4.1. Waarom is een zin als:
 - ◎ *Ik beloof jullie dat dit college volgende week in de doctorandiruimte zal plaatsvinden*
 - ◎ niet als belofte geslaagd?
- ◎ 4.2. Wat zijn in kort bestek de geslaagdheidsvoorwaarden voor het uitvoeren van taalhandelingen?
- ◎ 4.2. Als we een belofte niet nakomen, proberen we meestal een goede smoes te verzinnen. Wat zegt de taalhandelingstheorie hierover?
- ◎ 4.3. Wat is het verschil tussen de voorwaarden 6 en 7 (pag. 24)?

OPDRACHT

- ⦿ Kies een andere taalhandeling dan het voorbeeld in het boek (belofte) en bespreek in tweetallen de geslaagdheidsvoorwaarden voor deze taalhandeling (p.23-25).

- ⦿ Taalhandelingen:
- ⦿ waarschuwing
- ⦿ excuus
- ⦿ uitnodiging
- ⦿ belediging
- ⦿ verzoek
- ⦿ bevel
- ⦿ advies
- ⦿ garantie
- ⦿ verwelkoming
- ⦿ felicitatie
- ⦿ compliment
- ⦿ mededeling
- ⦿ Ontslag

DE STREKKING VAN EEN UITING

- ◎ 5.1. Wat zijn de zgn. strekkingsaanduidende middelen of IFID 's?
- ◎ 5.2. Hoe zit het met het CZ, SK ten opzichte van het NED of EN of DU met de IFID 's?
- ◎ 5.3. Wat zijn constituerende en regulerende regels als het om het interpreteren van uitingen als een bepaalde taalhandeling gaat?

PERLOCUTIE

- ◎ 6.1. Wil je samenvatten wat Austin en Cohen over perlocutie zeggen?

CLASSIFICATIE VAN TAALHANDELINGEN

- ◉ 7.1. Analyseer de zinnen:
- ◉ Ik vrees dat ik niet kan beloven om morgen te komen - volgens de classificatiecriteria van Searle.

- ◉ vb. Ik zal het raam openzetten.

- ◉ De classificatie: - in welke situaties tref je die?
- ◉ Assertieven
- ◉ Expressieven
- ◉ Directieven
- ◉ Commissieven
- ◉ Declaratieven

COÖPERATIEVE TAALHANDELINGEN

- ◉ Wanneer is een taalhandeling compleet?

INDIRECTE TAALHANDELINGEN

- © 9.1. Bekijk de voorbeelden op pgs 33 en 34. Denk over jouw eigen taalhandelingen. In welke situaties gebruik je het model van het eerste voorbeeld en het model van het tweede voorbeeld?

EEN ECHT VOORBEELD:

- ⦿ Leerling: Ik wilde vragen of die les morgen heel belangrijk is...
- ⦿ Docent: Hoe bedoel je?
- ⦿ Leerling: Of we daar iets gaan bespreken dat heel belangrijk is.
- ⦿ Docent: Nou ja, dat wel, waarom vraag je dat?
- ⦿ Leerling: Ik wou namelijk vragen of ik een keertje de les mocht missen...

- ⦿ - uit een gesprek met een student-assistente Lieke😊

PRAKTISCH VOORBEELD

- ◎ Tekst: Juridische communicatie als taalhandeling: Pavlína Knap - Dlouhá (FF UPOL)
- ◎ - onderzoek naar geschreven juridische taal in het Wetboek van Koophandel - wetsbepalingen en in geschreven contracten - handelscontracten